

Téereb Yoel ak Kàngam Ajiroor ñatt-fukki-bés gi bu Laodise — Limu Ñett-fukk ak Ñaar

Jeff Pippenger

2026-01-20

Limu Ñaar fukk ak Ñaar

Dafay nekkuwul nañu ci yoon wu yombulul ngir agsi ci téereb Yoel, ak Piyeer muy sunu seede. Piyeer mooy benn ci misaal yi gëna doy ci Kàddug Yàlla gu yonent, waaye ndax duñu ñépp noonu? Piyeer am na fa Sesare Filipi, te itam am na fa Pentekot ci néegu kaw ga ci waxtuw ñetteelu waxtu, te gannaaw loolu ci kër Yàlla ga ci juróomeelu waxtu ci bés boobu. Yeesu dañu koo daaj ci bant ba ci ñetteelu waxtu te mu dee ci juróomeelu waxtu. Ñoo woo Piyeer mu dem Sesare ci juróomeelu waxtu, waaye Sesare bi ñu ko woo ci nettalib Korneliyus, du Sesare Filipi bi nekk ca suufu tundu Ermon, waaye mooy Sesare gu wetu géej, bi ñuy wax Sesare Maritima.

Sesarea Maritima mooy dëkk gu nekk ci géej gi ñuy wax Méditerranée, ci 30–35 mayl bëj-gànnaru Tel Aviv bu jamono jii (Erod Mag moo ko tabaxoon muy dëkk-port bu mag bu Room). Mu feeñ lu bari ci téereb Jëf ya (ñu ko tudd 15 yoon), te mooy bi nit ñi ëpp di wax rekk ne “Sesarea” ci Testament bu Bees bi. Filib mi doon waarekati xibaar bu baax bi daan dëkk fa ak ñenti doomam yu jigéen yu doon wax ci kàddug Yàlla (Jëf ya 8:40; 21:8). Pool ñu ko téj fa diirub ñaari at, mu taxaw fa kanam njiiti réew yi Feliks ak Festus, ak Buur Agrippa (Jëf ya 23–26). Waaye lu gëna am solo mooy ne, Piyeer waare na fi ci Cornelius, njiitlu soldaari Room—li doon jëf ju jëkk ju mag ci xeetu ñi dul Yawut ñuy gëmm Kiristaanug Yeesu (Jëf ya 10) ci atum 34 gannaaw juddu Kirist, ba ca ayu-bés ba Kirist dëggale kóllëre gi ak ñu bare, jeexee.

Te dina dëggal kóllëre gi ak ñu bare ci benn ayu-bés; te ci diggante ayu-bés ga dina tax ba sarax ak ndawtal gi bàyyi; te ndax yaatalug ay ñaawteef yi, dina def ba mu nekk mbugel, ba kera ba mu mat, te li ñu dogal dina ñu sottee ci kaw li mbugel. Daniel 9:27.

Caesarea Maritima nekkoonoon na jëfe ca kër gu yoroom bi ci Judea te it doon benn dëkk bu mag bu ñuul yi. Caesarea Philippi mooy beneen dëkk, nekk ci bëj-gànnar gu sore, jege ndëggu tundu Hermon (lu tollu ci 25–30 mile bëj-gànnar Déndu Galile), ci suuf si ñuy wax tey Golan Heights (Banias bu jamono jii). Ñu ko tudd rekk ci Xibaar yu Baax yi (Matthew 16:13 ak Mark 8:27), bi Yeesu yóbbëe ay taalibeem Caesarea Philippi. Fii mooy bérab bu siiw ba Piyeer waxe ne Yeesu mooy “Almasi bi, Doomaj Yàlla ju dund ji,” te fi it la Yeesu waxe ne: “Ci doj wii laay tabax sama mbooloo, te bunt Hades du ko man a not” (Matthew 16:13–20). Daan na doon gox gu ñuy jaamu ay yàlla yu Gereg, rawatina Pan, yàlla wu bëy-gàtt wi, te paxam ba ñuy wax Panu ñu tudde ko “bunti safara,” looloo tax waxu Yeesu boobu fa nekk a gëna doy waar.

Ñaari dëkk yi ñaar dañoo wuutu bu baax ci gox ak ci jaar-jaar: kenn ki mooy ab dekku gaal yu bare yuy doxandéem ci sowwu-saalumu Room ci bëj-gànnaru sowwu, te ka ca des mooy ab bérab bu Helenistik/woyofal bu nekk ca bëj-gànnaru réew mi, jege ci buntu ndox mu njëkk yu dexu Yurdan. Bi nekk ci géej gi moo gën a fees ci Téereb Jëf ya, waaye bi nekk ca bëj-gànnar gi mooy

bu njëkk ci ab waxtu wu am solo lool ci Xibaar yu Baax yi. Sezaare bu géej gi mooy misaalu Room — rab wi, te Sezaare bu suuf si mooy misaalu njàng mi. Sërin White jox na tur jamono ji diggante bant ba ak Pentekot, “jamono Pentekot,” ji tambalee ca bant ba te jeex ca Pentekot.

«Maa ngi xaar ak yëngu-yaram gu dëgër waxtu wi mbir yi xewoon bésu Pentekot di dellu ak kàttan gu gën a réy jële ci li xewoon ca bés boobu. Yowaana nee na: “Gis naa beneen malaaka waccé asamaan, yor kàttan gu réy; te suuf si leer ak ndamam.” Noonu itam, ni ci jamono Pentekot ga, nit ñi dinañu dégg dégg gi ñuy waxal, ku nekk ci làkkam bu bopp.»

“Yàlla man na dugal dund gu bees ci baken bu nekk buy bëgg a jaamu Ko ak xol wu dëgg, te man naa laal tuñ yi ak safara su dund jógé ca sarxalukaay ba, ba tax ñu nekk ay waxkat yu xereñ ci cantam. Junniy baat dinañu fees ak kàttanu waxe ay dëgg-dëgg yu yéeme yi nekk ci Kàddug Yàlla. Làkk wu tàggat dina ubbiku, te ñi ragal dinañu am doole ngir seede ak fit ci dëgg gi. Na Boroom bi dímali askanam ngir ñu sellal kërug baken bi ci bépp sobe, te ñu sax ci jökkoo gu dëgër ak Moom, ngir ñu man a bokk ci taw bi mujj bi bu ñu koy tuur.” Review and Herald, July 20, 1886.

Ci teknikal, jamono Pàntikot bi dina tàmbalee ci màggalu njëkk meññeef yi, te loolu méngoo ak ndekkite Kirist; waaye bu deewee bant ba amul, du am deret wu Musalkat bi dekki di yóbbu ak moom bi Mu dekke. Su deeweem amul woon, moom mi nekk Mburuug dund gi, du noppaliku woon ca bésu màggalu mburu mu amul lawiir ya; te Mburuug dund gi war na woon a noppaliku bala muy dekki ca màggalu njëkk meññeef yi, te noonu tàmbalee diiru juróom-fukki fan yi juróomi fan, mi jëmame ci bés ak màggalu Pàntikot.

Bi Kirist bi ñewee ngir dëggal kóllëre bi di benn ayu-bés, ayu-bés ba tàmbalee ci mbóotam; te gannaaw loolu, “ci diggu ayu-bés ba,” ñetti at ak genn-wàll ak genn-wàll gannaaw, dañu ko daaj ci bant ba, mu noppalu ci bàmmee ba ca bésu Mburu mu amul lawiir ga, mu dekki ca dibeeru bés bi mel ni màggalu njëkk yi ci góobug orj, te noonu muy tàmbalee jamono Pentekot bu juróom-fukk bés, bi yegsee ba ca màggalu njëkk yi ci góobug peñc. Dale ci bant ba ba ca mujju ayu-bés ba, ñetti at ak genn-wàll ak genn-wàll gannaaw, jamono ju juróom-ñaar at ji agsi na ca jeexitam ak Korneel buy waayees bu Sezaare bu Màritima, mi doon nit ki jëkk ci xeeti ñi dul Yawut a soppeeku — ci kërkristen ga ca mujju ayu-bés ba ci atum 34 gannaaw Kirist.

Ayub wa Kirist di ñew ngir dëggal kóllëg gi ci waxi yoonu yonent yi mooy 2,520 fan, te bant ba nekk “ci diggante ayub wa,” ba taxoon 1,260 fan gannaaw sóobu ndox mi ak 1,260 fan laata Kornee ténk ci ngëm. Ci bant ba, dañoo daaj Kirist ci waxtu bu ñetteel bi, te Mu dee ci waxtu bu juróomeel bi. Loolu moo doon njàlbéenu jamono ji Pentekot, te ci mujjam, (ndaxte Yeesu dafa sax feeñale mujje gi jaarale ko ci njàlbéen gi) ci bésu Pentekot, Piyeer joxe na waareem bu njëkk ci téereb Yoel ci waxtu bu ñetteel bi ci néegu kaw ga, fa Kirist dajee woon ak taalibe ya ci bésu dekkiwaayam. Noonu gannaaw loolu, Piyeer joxe na waareem bu ñaareel ci Yoel ci kër Yàlla ga ci waxtu bu juróomeel bi. Lu leer la ne waxtu bu ñetteel bi ak waxtu bu juróomeel bi ay simbóolu Alfa ak Omega lañu ngir njàlbéen ak mujju jamono ji Pentekot.

Rëdd ci rëdd, bu nu jémé waxtu ñetteel ak waxtu juróom-ñetteel ci ñaari xew-xeet yii, danuy gis juróom-benn waxtu yi ni ab jamono ju yëgle ci waxu yonent te di seede itam ci benn xaajale.

Almasi bi dëppoo ak dund, dee, ba noppi dellu ci dund. Mu jóge ci suuf ba dem asamaan, te dellu ci suuf. Piyeer nekk woon bitim kër Yàlla gi, te gannaaw loolu mu dugg ci biir. Am na, ci dëgg, yeneen jëmé ju ànd ak waxtu ñetteel ba waxtu juróom-ñenteel, waaye war na nu jëkk a xalaat ci Piyeer, Korneel, ak Sesare ndeyjoor ga.

Ni mel ni ciir yu sell yi waral xayma ci juróom-benn waxtu yi, baaka bu ñu yónnee malaaka bi ca Korneliyus ngir jublu ko mu yónnee woo Piyeer, mooyoon waxtu wu juróom-ñett.

Amoonoon na nit ku nekk ci Cesare, tudd Korneliyus, di njiitub téeméer ci mbooloom xare ba ñuy wax “Mbooloom Italig”; nit ku ragal Yàlla te di ko wormaal, moom ak kërëm gépp, di may nit ña sarax yu bari, te di ñaan Yàlla saa su ne. Mu gis ci peeñ bu leer, ca juróom-ñenteel waxtuw bëccëg ba, malaakam Yàlla di dugg ci moom, ne ko: “Korneliyus.” Bi mu xoolee ko, mu tiit, ne: “Lan la, Boroom bi?” Mu ne ko: “Sa ñaan ak sa sarax yi yéeg nañu, nekk fàttaliku ci kanam Yàlla. Léegi nag yónnee nit ñi Joppe, woo kenn ku tudd Simon, mi ñuy wooye Piyeer.” Jëf ya 10:1–5.

Ñëw ag malaaka mooy màndarga yégle, ak màndarga xàll wi, te malaaka mi dëggal ne mooy xàll bi ba mu waxee ne: “Sa ñaan ak sa sarax yi yéeg nañu, nekk fàttaliku fa kanam Yàlla.” Xàll bu àggub ayu-bés bi mooy li Korneliyus yónnee ngir Piyeer ca waxtu juróom-ñett ba, gannaaw ñatt-fànn yu koor, te wooweef na ko “fàttaliku,” te loolu mooy xàll. Naka “santuroonj,” Korneliyus nekkoon na kapitén bu jiite téeméeri góor.

Bi Piyeer nekk ci Seesare Filipi ci Macë 16, amul benn ndigal ci benn waxtu. Seesare Filipi mooy turu dëkk ba ci jamono jooju bi Yeesu yóbbe taalibe yi fa. Ci jaar-jaaru Daniel 11, aaya 13 ba 15, aaya yooyu ñoo amoon yoon ci xeexu Paniyum, te ñuy misaal xare bi war a jëme ci yoonu Dibéer bi ci États-Unis, Seesare Filipi tuddoon na Paniyum. Piyeer nekk na ci aaya 13 ba 15, ba mu nekk ci Seesare Filipi, maanaam Paniyum.

Xam-xamal ne xeexu Panium mooy matal ay sarax yi nekk ci Daniel fukki benn, ayaar yi fukk ak ñett ba fukk ak juróom, te ne sarax yooyu ak jaar-jaaru xeexu Panium dañuy joxe xamle ab xare bu jëm ci yoonu dibeer bi ci États-Unis, loolu mooy ni yoonu “rëdd ci kaw rëdd” téraloon ngir mu dox. Jëfandikoo yoon woowu dafay laaj ngir Caesarea Philippi ak Panium dëppoo, ndaxte sart bu njëkk ci waxu yonent yi buy jëm ci dëgg gii mooy ne “benn-benn yonent yi yu mag ya waxoon nañu ngir sunu jamono gën a bare jamono ji ñu doon dund.” Pool yokk na ne xelu yonent yi dañuy topp yonent yi; kon du rekk ne ñoom ñépp dañuy tektal fan yu mujj ya, waaye itam dañuy déggoo.

Loolu moo tax, buñ ràññee Panium ci Kàddu Yàlla gu yégle te di Panium, te gannaaw loolu di Caesarea Philippi, war na ñu jëfele leen ñoom ñaar ci fan yu mujj yi, te war nañu méngoo benn, ndaxte benn dëkk lañu.

Ci xel boobu xel, teewul sax bu ndaw ci ay wuute, laaj nañu Caesarea Philippi ak Caesarea Maritima. Piyeer demoon na ak Almasi ci Caesarea Philippi, waaye Xel Mu Sell mi moo ko yónnee Caesarea Maritima. Waaye ci ñaari Caesarea yi yépp, Piyeer moo nekk ki gën a mag ci kóllère gi. Li neex ci bind bii mooy ne, ca waxtu juróom-ñetteel ba, malaaka mi seetsi Cornelius te sant ko mu yebal ngir Piyeer. Piyeer ci Caesarea dafa mel ni màndarga gu yonent, waaye ñaari

Caesarea yi wuute nañu bu baax. Benn bi mooy Caesarea gu nekk ci gééj gi, te beneen bi mooy Caesarea gu nekk ci suuf si. Caesarea gu nekk ci gééj gi jéfe na ak xeet yi dul Yawut, te Cornelius moo nekkoon ki jëkk ci xeet yooyu a gëm, dëgg-dëgg ca mujju ayu-bésu kóllëre gi, ci atum 34 gannaaw Krista. Caesarea gu nekk ci gééj gi mooy waxtu juróom-ñetteel, te mu ànd ak Piyeer ci kër Yàlla ga ca Pentekot, ak dee gu Almasi ca waxtu juróom-ñetteel ba.

Sezare buy suuf si, maanaam Sezare Filib, mooy waxtu ñetteel bi. Amul beneen tannée. Sezare Filib ci njàlbéen ga, waxtu ñetteel bi, te Sezare Maritima ci mujj ga, waxtu juróomeel baat bi. Filib mooy alfa bi ci diirub juróom-benni waxtu yi, te Maritima mooy omega bi. Omega bi ci waxtu juróomeel baat bi moo doon dee gu Kirist ci diggu ayu-bésu kóllëre gi, te Piyeer itam ca kër Yàlla ga ca Pentekot, moom itam waxtu juróomeel baat la woon. Woo gu Korneliyus ngir Piyeer dafa méngoo ak dee gu Kirist, gi mel ni xamle ndigalu Dibeer, te itam ak Piyeer ca kër Yàlla ga ca Pentekot, gi delluati di xamle ndigalu Dibeer. Korneliyus, ni mu nekke ki jëkk ci xeet yi dul Yawut ñu soppi, dafa tegu ci liggéeykat bu jëkk ba ci waxtu fukki ak benn bi ci ndigalu Dibeer.

Waxtu ñetteel bi Kirist ñu ko daajoon ci bant ba, ak waxtu ñetteel bi Piyeer nekkoon ci kër gu kaw gi, dañuy te war a tekki rekk Sesare Filipi. Kër gu kaw ga Piyeer nekkoon ca bésu Pentekot ba, mooy woon dëgg-dëgg kër gu kaw ga Kirist feeño woon gannaaw ndekkiteem, yéegam ak wàcceem. Kirist dikk na ca kër gu kaw ga, te gannaaw juróom-fukk fan ak ñaar-fukk, ci bésu Pentekot ba, Piyeer yégle na xebaaru téereb Yoel ci kër gu kaw ga sax.

Seesare Filib waa ñetteelu waxtu wi méngookaale ak daajale Yeesu ci bant bi ak néeg bu kawé ba ci Pentekoos. Daajale Yeesu ci bant bi màndarga la waatug, te néeg bu kawé ba màndarga la booloo. Loolu moo tax Seesare Filib di fexe ne mooy bérab bi jiitu yoonu Dibéer, fa benn xeet di tasaaroo, te beneen bi di ñu dajale ko. Bu jaar-jaaru xareb Paniyom tambalee dellusi, janq ak xelal yu ñàkk ak yu am xel dinañu beru ba fàww; te seen beru dina am ci bant bi, mi di tegtal jëgënaatug yoonu Dibéer. Ca Seesare Filib la Kirist tãmbalee jàngale ci mbirum yoonu Dibéer bi di jëgënaat. Ba Mu ko defee, Piyeer weddi na yégle bi; noonu ci juróom-ñent aaya, Piyeer dafa tegu nit ñi ñu tēj ak ñi yégleb bant bi, moom miy yoonu Dibéer, tasaaroo.

Mu ne leen: Waaye yéen, ku ngeen wax ne man maa di kan?

Noonu Simón Piyeer tontu ne: Yow yaay Almasi bi, Doomu Yàlla ju dund ji.

Noonu Yeesu tontu ko ne ko: “Yaw a barkeel, Simon Barjona, ndaxte du yaram ak deret a la ko xamal, waaye sama Baay bi nekk ci asamaan moom a la ko xamal. Te maa ngi la wax it ne, yaw yaay Piyeer, te ci doj wii laay tabax sama mbooloom gëm; te bunt yi safara duñu ko man a daan. Te dinaa la jox caabi yi nguurug asamaan; te loo lëkk ci suuf, dees na ko lëkk ci asamaan; te loo yiwi ci suuf, dees na ko yiwi ci asamaan.”

Noonu santa ay taalibeem ba, bu kenn wax ne moom mooy Yeesu Almasi bi. Ci jamono jooju la Yeesu tãmbalee won taalibeem yi ne, war na dem Yerusalem, di sonn lu bare ci loxo magi xeet wi ak saraxalekat yu mag yi ak xutbakati yoonu yi, te ñu rey ko, te bés bu ñetteel ba ñu dekkal ko.

Noonu Piyeer jël ko wetam, daldi tàmbaalee yedd ko ne ko: «Sang bi, Yàlla tere na la loolu; du la xew mukki.»

Waaye moo dellu, ne Piyeer: Gannaaw ma, Seytaane; dangaa nekk lu ma tere: ndaxte xalaatulo yëf yi Yàlla moom, waaye yi nit ñi. Macë 16:15–23.

Bëgg-teelub wa ñetteel ak yégle bu Piyeer jottali woon ca néeg bu kawé ga, dëppoo na ak soppeeku waxu yonent yi ci mbootaayu Yàlla buy xeex, te mooy mbootaay bi am pepp ak gub, ba jëm ci mbootaayu Yàlla buy ndam. Mbootaayu Yàlla buy ndam mooy saraxu pent bu njëkk ci Pentekot, te loolu mooy yoonu Dibéer bi. Bu gub ak pepp jegee mat, malaaka yi day ñu xàjji ñaari xeet yii. Taw bi tambalee wocci ndànk ci 9/11 moo waral pepp ak gub ñépp mat ba am meññent.

Ab diirub waxtu yu tollook juróom-benn waxtu dafa tegtal jaar-jaaru ndaje xuub Exeter ba ci 22 Oktoobar 1844, duggu gu ndam gu Kirist ci Yerusaleem ak duggug buur Daawuda ci Yerusaleem ak gaalug kóllère gi. Waxtuwaayu juróom-ñeent ba noppi itam mooy waxtuw saraxu ngoon, di lu war a tollu ci 3i waxtu ngoon.

Lii mooy li nga war a sarax ci kaw altar bi; ñaari xar yu njëkk a at, bés bu nekk sax ci lool. Benn xar bi, nga koy sarax ci suba; te beneen xar bi, nga koy sarax ci ngoon. Esodu 29:38, 39.

Baad bi ñuy tekki ni “hatte sax,” yenn saa dañuy ko wone ni “diggante ngoon yi.” Diggante ngoon yi dafay wax ci jamono ju juróom-benn waxtu, diggante waxtu bu ñetteel ba waxtu bu juróom-ñeenteel. Ayu kóllère Kirist mi dafay tegtal jamono ju juróom-benn waxtu ca bant ba, te loolu div na alfa bu jamono ju juróom-benn waxtu ci Pentekot. Ñaari seede ci ayu kóllère bi dañuy xamale jamono ju juróom-benn waxtu, te ñoom dañoo jappoo bu baax, du rekk ak waxoon wi ci ayu bés bu sell bi, waaye it ak misaal yi ci jamonoy Pentekot. Gannaaw loolu, ci jeexitalu benn ayu waxu jéem-jéem boobu, ñu woote Piyeer mu dem Sesare ca waxtu bu juróom-ñeenteel. Ne, ñetti waxtu yu juróom-ñeenteel ci benn tabaxu waxu jéem-jéem buy jëm ci ayu bés bu sell bi—ñaari ci ñoom di jeexital yu omega yu benn jamono ju juróom-benn waxtu, te moomu mooyoon itam jamono bi diggante saraxu suba ak saraxu ngoon—dafay laaj, ci soxlay waxu jéem-jéem, ne war na am waxtu bu ñetteel muy alfa bu benn jamono bu jeexee ca waxtu bu juróom-ñeenteel ba Korneliyus.

Ñaari Sezaare yi, ñoom ñaar, te Piyeer mooy nit ku ci nekk bu mag, dañuy jëfandikoo ngir rëdd Sezaare Filipi ne mooy waxtu wu ñetteelu. Jamono ju juroomi waxtu jooju tàmbaalee ak mujje ak Sezaare, ndaxte muj gi dañu ko wone ci tàmali gi.

Ndaw mi ñu wara rey ngir Màggalu Mucc gi, ca ngoon lañu ko wara rey, te mooy waxtu bu juróom-ñentelu—bi Kirist dee.

Te ngeen koy sàmm ba ci ñeenteel fukki fan ak ñeenti bu weer boobu; te mbooloom mbooloo Israayil mépp dinañu ko rey ngoon gi. Exodus 12:6.

Waxtu ñaan gi mooy itam waxtu juróom-ñett bi, ndaxte ca saraxu ngoon ga la woon.

Na sama ñaan yégleeku ci sa kanam ni cuuraay; te yëkkati sama loxo yi ni saraxu ngoon. Sabóor 141:2.

Ndax li ànd ak ne saraxu ngoon mooy waxtu ñaan, Esdraa di ñaan ci waxtu saraxu ngoon, kon miy ñaan ci waxtu juróom-ñetteel bi, ba Piyeer nekkee ci kër Yàlla gi, ba Kirist deewee, te ba ñu waxee Korneel ne mu yónnee woo Piyeer.

Te ca sarax bi, ma jógé woon ci sama tiis; ba ma xott sama yére ak sama mbubb, ma sujjet ci sama wóom, tàllal sama yoxo yi jëm ci Boroom bi sama Yàlla. Ezra 9:5.

Ci ñaanam, Esdraa ngi tuub gannaaw ba mu xam ne ñi jóge Babilon ngir tabaxaat kër Yàlla gi ak Yerusalem, boolees nañu ak jabar yu xeet yéefar.

Ba léegi, bi Ezra ñaanoon, di confess seeni bàkkaar, di jooy te di daanu ci kanam kër Yàlla ga, amoon na fa ñëw ci moom, jëfandikoo ci biir Israyil, mbooloo mu réy loolu jigéen ak góor ak xale; ndaxte nit ña dañoo jooy bu metti lool. Noonu Shekanya doomu Yexiël, kenn ci doom yu Elam, tontu ne Ezra: “Nun tooñ nañu sunu Yàlla, te jël nañu jigéen yu dëkkandoo ak xeeti réew mi; waaye tey itam am na yaakaar ci Israyil ci mbir mii. Léegi nag nañu fas kóllëre ak sunu Yàlla ngir faral di génne ñépp jigéen ñooñu ak ñi leen jur, mel ni sama sang bi ak ñi ragal ndigalu sunu Yàlla digale; te na ko ñu def mengoo ak yoon wi. Jógël; ndaxte mbir mii sa kaw la; nun itam dinañu ànd ak yaw; dëgërël sa xol, te nga ko def.”

Noonu Esdras jóg, ba noppi saraxalekat yu mag yu njàngalekat yi ak lépp Israayil, ngir ñu giñ ne dinañu def ni wax jooju waxe. Ñu nag giñ. Gannaaw loolu Esdras jóg, tukki dëkkub kër Yàlla gi, dugg ca néegu Yoxanaan doomu Elyasib; ba mu fa agsee, lekkul mburu, naanul ndox, ndaxte dafa metitluwoon ci ndax tooñug ñiñ demoon ca jaamukaay ba. Noonu ñu yégle ci biir bépp Yuda ak Yerusalem ci ñépp ñi bokkoon ci ñiñ dellu jóg ca jaamukaay ba, ne war nañu dajaloo ca Yerusalem; te ku fa ñëwul ci biir ñetti fan, ni ko ndigalu kilifay askan wi ak mag ña tēraloon, dees na nangu lépp lu mu moom, te moom ci boppam dees na ko taxawal boppam weesu mbootaayu ñiñ dellu jóg ca jaamukaay ba. Noonu bépp góor gu Yuda ak Benyamin dajaloo ca Yerusalem ci biir ñetti fan. Loolu am na ca weer wu juróom-ñeent ba, ca fanweer gu ñaar-fukk ba; te mbooloo mépp toogoon ci penku kër Yàlla gi, di lox ci ndax mbir moomu ak ndax taw bu bare ba. Esdras 10:1–9.

Kóllëre gi ñaar-fukk ak ñeent-ñeenti junni nit ñi dañu koy tektal ni muy tasoo ak ñi jël jabar yu dëkkuwaayul. Loolu mooy tasooy janq yu xam ak janq yu ñàkk xam, te muy am ci waxtu waareelu juróom-ñient ba juróom-ñeent, muy dee gu Kirist, Piyeer ci kër Yàlla gi ca Pentekot, ak woowee gu Piyeer ngir dem Sezaare ca géej ga. Tasoob Esra itam mooy setal gi ndaw Levi yi by Yonnentub Kóllëre gi ci Malasi saar ñetteel. Setal gi ci Malasi day wone ñaari sellal yu kër Yàlla yi Kirist def.

“Bi Yeesu di setal kër Yàlla gi ci jaaykat yi ak jëndkat yi yu àddina si, mu yégle woon ndamliwam ngir setal xol bi ci sobewu bàkkaar,—ci bëgg-bëgg suuf si, ci yëfi bopp yu ñaaw yi, ci àduna yu bon yi, yi di yax ruu. Malaki 3:1–3.” The Desire of Ages, 161.

Esdara ak ñi bopp ñi dugg ci kóllëre ga, ñu wax na leen ñu “jóg”; te Yosuwe itam, ñu waxoon na ko mu jóg gannaaw bi ñépp ñi weddiwoon deewee ci diirub ñett-fukk ak juróom-ñaar at. Ñaari at la ko jël ngir Israyil gu yàgg ga daanu ci xelal gu fukki yoon, te gannaaw ñett-fukk ak juróom-ñaar at, ñi weddi woon ñépp dee nañu, te Yàlla wax leen ñu jóg.

Léegi jóg, wax naa, te jéggi dexu Sered. Noonu nu jéggi dexu Sered. Te jamono ji nu jóge Kaades-Barneya ba nu agsi jéggi dexu Sered, ñetti fukki at ak juróom-ñett la woon, ba keroog ma xetu góor yu bokkoon ci xare yi, yépp sankooee keessaa mbooloom mbooloo ma, ni Boroom bi ko waaree woon. Deuteronomy 2:13, 14.

Ci Yowaana juróom, Yeesu faj na góor ga woon ku lafañ lu mat ñetti-fukk ak juróom-ñaar at, te bi Mu ko fajee, Mu wax ko ne: «Jógal.»

Ndax malaaka bu wacce woon ca ndox ma ci jamono ju ñu tëral, di yëngal ndox mi; te ku jëkk a dugg gannaaw ba ñu yëngalee ndox mi, dafa wér ci bépp feebar bu ko doon song. Amoon na foofa nit ku amoon woppu ci juroom-ñett-fukk ak juróom-ñaar at. Bi Yeesu gisee ko ne dafa tēdd, te xam ne yagg na lool ci xalis woowu, mu ne ko: “Ndax bëgg nga wér?”

Góor ga ne amul doole tontu ko ne: «Sang bi, amuma kenn ku may duggel ci ndox mi bu demee yëngu; waaye bi may ñew, keneen dafa ma jiitu wacc ca teen ba.»

Yeesu ne ko: “Jógal, yëk sa lal bi te dox.” Ca saa sa góor ga wér na, yëk lalam bi, te dox; te bés boobu mooyoon bésub Noflaay bi. Yowaana 5:4–9.

Ci misaal buy Esdra ci kóllëreg ñaari téeméeri ak ñeent-fukk ak ñeent junni, nit ñi dañoo war a “jóg.” Ci atum 1838, Josiah Litch, ab waarekat Millerite bu am solo, yégle woon ne nguurug Ootoman dina jeex lu war a tollu ci 1840, te yëgleb Millerite jóg na, waaye dafa am doole ci matug yégle gi bu wér te leer ci 11 ut 1840. Yékkatug mbooloom gëmkat yu daan nañu nit ñi moo ëmb ab yégle gu di tax nit ñu Yàlla yi jóg saa su kóllëreg gi sampoo. Ci tasare Esdra ak jigéen yu doxandéem yi, gis nanu setalug Lewit yi buy Malaki wax, te itam ñaari sellal templu yi Kirist def, te buubepp moom lay teg firnde ci benn tasare bu diggante dugub ak góob, maanaam, li ñuy matal saa su Kirist dindi bàkkaar ba fàww ci xol yi ñaari téeméeri ak ñeent-fukk ak ñeent junni. Waxtuw juróom-ñent bu Kirist, ak ñaari waxtuw juróom-ñent yu Piyeer, ak ñaanu Esdra ngir sellal, dajaloo nañu ak yoonu Dibeer, ba noppi taw gu mujj gi di na tuuru ci lu amul natt. Ci Saaru Daniel juróom-ñent, Daniel jot na tontu ci i ñaanam ci waxtuw saraxu ngoon gi, mooy waxtuw juróom-ñent.

Waaw, bi ma doon wax ci ñaan, góor gi Garbiyel, ki ma gisoon ci peeñ ma ca njàlbéen ga, ñu tax mu niw gaaw, laal ma ca waxtu saraxu ngoon ga. Daniel 9:21.

Ñu xamal nañu ne, peeñ yi ñu joxoon Danyeel ci wetu dex yu mag yi ci Sinar, léegi dañuy tàmbalee am matal, te war nañu seet xalis yi nekkoon ba ñu waxee yonent yi.

Leer gi Yàlla joxoon Daniyeel, ñu jox ko rawatina ngir fan yu mujj yii. Peeñ yi mu gisoon ci wetu dexu Ulai ak Hiddekel, dex yu mag ya ca Sinaar, léegi dañu ngi ci yoonu mat, te mboolem xew-xew yi ñu waxoon lu jiitu ci ne dinañu yegg ci matal ga ci lu gaaw.

«Seetleen xalis yi xetu Yude yi nekkoon ba ñu joxee waxi Yàlla yu Daniel.» Testimonies to Ministers, 113.

Leeru gis-gis yi jëm ci dexu Hiddekel ak Ulai dafay tegtal juróom-benn ay xaaj yu mujj yi ci Daniel xaaj fukk ak benn. Ci xaaj juróom-ñeent, bi dexu Ulai di ko tegtal, ñu jox Daniel leeru ci

xaaj juróom-ñaar, juróom-ñett ak juróom-ñeent. Ci xaaj fukk, bi dexu Hiddekel di ko tegtal, ñu jox Daniel leeru xaaj fukk, fukk ak benn ak fukk ak ñaar. Xibaaru waxu Yàlla bi ñi ngi koy tegtal ci ñaar-ñaar: ci xew-xewi waxu Yàlla yi nga gis ci biir xaaj ya, waaye itam ci Daniel ci boppam; ndaxte war nañu seet xaañu seetu Yawut ya baat yiñ waxe waxu Yàlla ba ñu leen di jox.

War nanu wara yégle xalaat yooyu ca fan yu mujj ya te dëppale leen ak seede yi yeneen Yonent bi. Loolu dafay tekki ne ni Piyeer nekke Caesarea Philippi te itam Caesarea Maritima, noonu itam Jibiriil dafa seeti Danyeel ca waxtu juróom-ñeenteel bi ci sarax 9, te dafa ko itam seeti ca ñaari-fukk ak ñaaréelu bés ba ci sarax 10. Leerug Ulai ak Hiddekel ngir fan yu mujj yi deesu ko tëj Danyeel ca waxtu juróom-ñeenteel bi ci ñaari-fukk ak ñaaréelu bés ba. Leer googu mooy wàcceg tawub mujj ma, ci lu amul dayo, ci yoonu Dibéeri.

Seede Danyeel ubbee na bu baax ci waxtu juróom-ñeent ba, ndaxte mu xamale jaar-jaari bitim-réew ak bi ci biir ci li “dal” askanu Yàlla ci fan yu mujje yi. Bu leer googu ñu xamale ko xeeti ndoxaan yi, te Korney ca lañu taxawal ngir mel ni mooy seen misaal, dinañu yónnee woo ñaari téemeer ak ñeent-fukk ak ñeent-juróom ñaari junni ñi; dinañu rey yoonu Yàlla jaarale ko ci gaadug Dibéer; te Piyeer dina yóbbu ab yégle ci kër Yàlla ga Almasi bi jógewoon te mu sant ko ni kër gu neen ci Yawut ya. Piyeer wax na ak xeeti ndoxaan yi, te itam ak Sanedreen bi, fekk Esra di ñaan ngir ñu tas, te Danyeel di koor te di ñaan ngir leer. Waxtu juróom-ñeent ba ci Pentekot, ci deeug Almasi bi, ci ba Korney woo Piyeer, ak sarax su ngoon si, ñépp bokk ci benn mel ak Eliya ci tundu Karmel.

Lii leer ne, jamono waxtu juróom-benn ñaari waxtu wi dafay tegtal ab diir buy jeex ci yoonu dibeer bi, waaye muy tàmbalee ak lu xew bu jëm ci njàllaar gi ci yoonu jub, ni ko nekke woon ci sarax yi ñuy joxe suba ak ngoon. Ci waxi Piyeer, diiru juróom-benn ñaari waxtu wi mooy Caesarea Philippi ba Caesarea gu nekk ci géeg gi. Ca Pentekoost, mooy néeg gu kawé ga ba kër Yàlla ga. Diir boobu mooy leer gu xonq gi ñuy taxawal ci tàmbali yoon wi, mooy Yuuxu Digg-Bët Gudd gi, te diir boobu dafay yegg ba ci yoonu dibeer bi. Juróom-benn ñaari waxtu yi, “diggante ngoon yi,” dañuy tegtal duggug Kirist ca Yerusaleem ci ndam, te loolu itam mooyoon tegtal diiru ndaje-kàmpu Exeter gi daldi am 12 ba 17 ut 1844, gi tàmbalee yégleb ndawsi gi agsi jeexitalam 22 oktoobar 1844. Exeter mooy Caesarea Philippi, te Caesarea gu nekk ci géeg gi mooy 22 oktoobar 1844. Tàmbali gi dañu koy màndargaal ak Caesarea, ni ñuy màndargaal jeexital gi itam ak Caesarea.

Duggub dund gu mag ci ndaje ci tambali ak ndaje ci mujjam. Ndaje ga Exeter, dañu ko tektaloon ci jaamu dëggadi gi doon am ci suuf si ci kër-guuru Watertown. Ñaari yégle yuñu tektaloon lañu woon ci ñaari kër-guur yooyu, te bi Kirist duggee Yerusaleem, Yawut yu bëgg xuloo yi ñaanoon ci yégle gi ñuy wax, bi mu wàcce jóge ci Tundu Oliif yi, war ci mbaam bu ñu yiwee léegi, di dugg Yerusaleem. Ndaje gu njëkk ak gu mujj gi dañuy xamle alfa ak omega bu jamono jooju. Ca Exeter, mbooloom Watertown dafa tektal ay xarey janq yi amuloon diwlin, te ci ñoom bunt mucc mi dafa tëjju woon. Ci mujju jamono jooju, bunt bi jëm ca bérab bu sell ba dafa tëjju, noonu di jox alfa ak omega ci jamono jooju. Alfa ak omega boobu méngook na ak ñaari ndaje yi ci duggub ndam la, ak Caesarea ba Caesarea ak Piyeer.

Ci Kesaré Filip, turuñu Simón Barjona soppi na Piyer, ci benn xët bu ñu koy màggal ni ab gëmmin gu xel mu soloo, te gannaaw loolu ñu daan ko ni Seytaane, ndaxte mu weddi waxu bant ba. Piyer mooy misaal ñaari wàll yi ndaje yi ñu taxawaloo ci yoonu ndigalu sóobu ndox ak bant ba, te loolu mooy yoonu 9/11 ak yoonu santaare Dibeer.

«Ngir mën a am njàngat ci benn bu nekk ci ña Farisen bi ak juuru ju dajale alal bi diir nañu leen, am na njàngat ci jaar-jaaru ndaw li Yàlla yónni bi di Piyeer. Ci njàngum taalibéem bu njëkk, Piyeer dafa xalaatoon ne am na doole. Ni Farisen bi, ci njubteem bopp rekk, moom du “ni yeneen nit ñi.” Ba Kirist nekke ci guddi gi jiitu woon ngëmam, mu artu taalibe ya ne: “Yéen ñépp dingeen ma bàyyi tey ci guddi gii ndax man,” Piyeer ak kóolote wax ne: “Su fekke ñépp a bàyyi, man déedéet duma ko def.” Mark 14:27, 29. Piyeer xamulwoon fitnaam bopp. Kóoloteem ci bopp réy na ko. Mu xalaat ne man naa taxaw ci kanam nattu; waaye ci ay waxtu yu gàtt la nattu ga agsi, te ak rëbb ak waat, mu weddi Boroomam.» Christ’s Object Lessons, 152.

Ca waxtu waareel bi, mooy waxtu saraxu ngoon gi, ci tontu ñaanu Eliya, safara wàcc na te lekk sarax si ngir def askanu Yàlla xam ne Boroom bi mooy Yàlla. Ñaari xeetu nit lañu màndargaal ci tundu Karmel: benn xeet, bu xam ci kaw loolu ne Boroom bi, moom mooy Yàlla; ak beneen bi, bi yonent yi Baal di tegu, te ñu leen rey gannaaw loolu.

Noonu ca jamono ju joxe bi ngoonal ngoon go, Iliyas yonent bi jege na, ne: “Yaw Aji Boroom bi, Yàlla Abraham, Isaaxa ak Israayil, na xamub tey ne yaa di Yàlla ci Israayil, te man maa di sa jaam, te yépp lii def naa ko ci sa wax. Déglul ma, Éy Aji Boroom, déglul ma, ngir xeet wii xam ne yaa di Aji Boroom Yàlla, te yaa delloo seen xol ba mu waññikuwaat ci yaw.”

Noonu safara Boroom bi wàcc, lakk sarax su ñu rendi woon, ak yaa yi, ak doj yi, ak pënd mi, te mu naaxal ndox mi nekkoon ci xànd mi. Ba nit ñépp gisee loolu, ñu daanu ci seen kanam; ñu ne: Boroom bi mooy Yàlla ji; Boroom bi mooy Yàlla ji.

Noonu Ilyaas ne leen: Jàppleen yonent yi Baal; bu kenn ci ñoom rëcc. Ñu jàpp leen; te Ilyaas yóbbu leen ca dexe Kishon, rey leen fa. 1 Kings 18:36–40.

Saraxu ngoon gi, dee Krista, Piyeer faj nit ku lafañul woon, Piyeer yóbbu ndigël bi ca xeeti dul Yawut ya, Danyeel jot leeru yonent, ñaanu Eliya tontu ci safara, fekk Esara sol yéréb metit ak dóomu ndox, di ñaan ngir soppi Laodise ci Filadelfi, ngir soppi kèrgëm gi di xare jiitu woon muy kèrgëm gi di daan ci ndam. Waxtu juróom-ñeent bi mooy waxtu sarax, waxtu ñaan guñu tontu, waxtu asamaan di laal suuf, jéem-jale bi nekk diggante àtte ak yërmande, te moo tax Krista dee ci waxtu juróom-ñeent bi, ndaxte waxtu juróom-ñeent bu saraxbi ubbi xebaar bu baax bi ci xeeti dul Yawut ya, ñoom ñi toogoon ci lëndëm, waaye dinañu gis leer gu mag bu téereb Danyeel ubbiku ba mat ci yoonu Dibeer bi.

Ci sarax Gideon ci Tàngu Kátte bi joxe ci Judges 6:21, Malaakam Boroom bi laal yàppam ak mburu amul lawiiram ak bantam, te safara génñ ci doj bi ngir lekk ko bépp. Safara si dëggal woo gi Yàlla woo Gideon te won ne nangu na mandarga ma.

Mu ne ko: «Su fekke ne gis naa yiw ci sa kanam, kon won ma firnde ne yaa ngi wax ak man. Bul dem fii, maa ngi lay ñaan, ba kera ma dikk ci yaw, indi sama ndawtal, te teg ko ci sa kanam.» Mu ko ne: «Dinaa xaar ba nga dellusi.» Noonu Gideyon dugub, waajal xaleg bëy, ak mburu yu amul lawiir, ci ab efa bu sunguf; yàpp wi mu def ko ci ab pañe, te xorom bi mu def ko ci ab ndab, ba noppi génne ko indil ko ca suufug garab ga, jébbal ko ko. Noonu malaakam Yàlla ne ko: «Jël yàpp wi ak mburu yi amul lawiir, te teg leen ci doj wii, te tuur xorom bi.» Mu def noonu. Ba noppi malaakam Aji Sax ji yóbbu boppu yat ba mu yoroon ci loxoom, laal yàpp wi ak mburu yi amul lawiir; noonu safara jóg ci doj wa, lekk yàpp wi ak mburu yi amul lawiir. Noonu malaakam Aji Sax ji desapare ci ay bëtam. Bi Gideyon xamee ne malaakamu Aji Sax ji la woon, Gideyon ne: «Éy Aji Sax ji Yàlla! ndaxte gis naa malaakamu Aji Sax ji jàkkarloo ak moom.» Kàddug Yoon wi 6:17–22.

Malaaka mi feeñu woon Gideon ci njëlbeen kàddug xaaj bi te woote Gideon ne, “jëmbët bu am doole ak fit”; te Gideon laaj na firnde ngir wóor loolu. Gannaaw loolu Gideon ñaan malaaka ma mu yàgg tuuti; te malaaka miy yàgg ci kàddug wax ju wax ne dina am, mooy ñaareel malaaka bi. Bi jamonoy yàgg ba jeexee, Gideon joxe na sarax, te safara lekkoon na sarax ga. Gideon nekk na ci waxtuw juróom-ñient, ndaxte Eliya mooy sarax su ngoon; te waxtuw juróom-ñient mooy yoonu dibeer bi, fu làkk yi Pentekot bokkee ak a mbooleem melokaanam. Gideon di wone wàll bu gis Boroom bi jàkk ci jàkk, te loolu la xewoon Daniel ci xaaj fukki bi. Bi Gideon gisee ne safara si lekkoon na sarax ga, mu xam ne dafa doon wax ak Boroom bi, bi mu gisoon jàkk ci jàkk.

Gideon yeewu ci dëgg gi ba keramatu safara gi dëggal màndarga gi, te màndarga gi mooy Gideon ci boppam, góor gu màggu Yàlla, ak xarekat yu ñetti téeméeri saraxalekat, ñépp yore ci seen loxo ñetti téeméeri tabal yu Habakuk. Màndarga gi, walla bànnex bi, mooy Gideon ci boppam, ak mbooloom ñetti téeméeri xarekat, te loolu itam mooy mbooloom xare bu màgg bi Esekiel wax—mi taxaw ci kaw ci saar fanweer ak juróom-ñaar.

Bi tabernaak biñ santale ci Leewig 9:23, 24, gannaaw sarax yi njëkk yi Aaróon jébbal niki saraxalekat bu mag, safara génna na jémé ci kanam Aji Sax ji, te lakk sarax suuñu bi ak diir yi ci saraxalukaay bi. Xamleekat yi xaacu nañu te daanu ci seen kanam ci ragal ak njàqare. Lii war na, rëdd ci kow rëdd, méngoo ak safaru Iliyàs.

Ñaanu Esdra ci waxtu ñenteel-jàm bi ñeel sàccale diggante pepp ak saxaar, mi xew ci yoonu Dibeer bi, dina am ca jamono jooju bu kër Yàlla gi di xeex soppeeku kër Yàlla gi di not. War na it a méngoo ak safara Gédéon. Safara lepp a lekkoon saraxu njëkk Aaróon, mi ñu jébbale woon gannaaw juróom-ñaar fan yu sellal, ca bésu juróom-ñetteel ba, dellusiwul woon ca bés boobu sax, te alag ñaari doom yu boni Aaróon. Bu Xel Mu Sell mi tuuruwee ci lu amul natt, ci waxtu ñenteel-jàm bi, ci yoonu Dibeer bi, dina am sàccale ñaari xeetu saraxalekat, te kër Yàlla gi di not dina tàmbali liggéey bi fasoon ci fas wu weex wu Efes, mi génna di not te ngir not. Ñawalug kër Yàlla gi di not am na beneen seede ci kër Yàlla Suleymaan.

Bés bu Solomon ci kër yi ci 2 Chroniques 7:1–3, gannaaw ñaanug Solomon, safara wàcc na jógé asamaan te lekk sarax yi ñuy lakk ak saraxi réy yi. Ndammelu Boroom bi feesal na kër gi, ba tax nit ñi màggal Yàlla te wax ne Yàlla baax na te yërmandeem sax na ba fàww. Ca yoonu dibeer ba, jàngale bi mu daan ndam dees ko yékkati ci kaw bépp tundu ni kalaama ak ni bannire, ni ko Zakari

ak Esayi waxe. Bi safara wa wàccee ca bés bu Solomon di jagleel kër gi, kër gi fees na ak ndammelu Boroom bi, te loolu di màndarga ne liit bu juróom-ñaareel bi jeexal na liggéeyam ci kaw askanu Yàlla te mu ngi ci wetu jeexal benn biir-benn loolu ci kaw liggéeykat yu waxtu bu mujj yi. Liit bu juróom-ñaareel bi dafay tegtal njotug jéggal, booleb Yàlla ak nit ñi di am bi Yeesu di yékkati nguuram gu ndam. Safara woowu wàcce woon ca tabernaakal bu Musaa ak ca këru Solomon, moom itam safaray àtte la woon ci doomu Aaróon, ni mu nekke woon itam ci Daawuda.

Saraxetu Daawuda ci kaw peegukaayu Arauna/Ornan ci 1 Chroniques 21:26, ba ca mbas mi taxawoon ndax limukaayu Daawuda, nit ñi tontu ko ak safara ju jóge asamaan ci sarxalkaay bi, ngir feeñal ne nangu nañu ko te taxawal mbas ma. Mbasu Laodicea jeex na bu safara bi wàccee ci saraxetu Daawuda ngir taxawal mbasam di wéeru ci dooley nit ak xelam. Coppite gi jóge ci nit jëm ci nit ku Yàlla feeñal a markeeku bu jotnañu ci defaraat gi, te yëngëlu mbooloom gëm ñi àgg nañu ko ni bannere. Ca jamono jooju, ci déggoo ak kër Yàlla Suleymaan, ndamu Boroom bi feesal na kër Yàlla gi, ndaxte Yàlla giisoo na ak nit.

Nun dina yokk seetaan bu gën a xool waxtu yu “Yuuxu Guddi gi” diir na, ni ñu ko tektalee ci ñetteelu waxtu ak juróomeelu waxtu, ci bind bu njëkk bi di ñëw.

Gannaaw juróom-benn fan, Yeesu yóbbu Piyeer, Saag, ak Yowaana doomu ndeyam, te yéegle leen ci tundu bu kawe bu weesu. Foofa mu soppiku ci seen kanam: xar-kanamam leer ni jant bi, te ay yéreem weex nañu ni leer gi. Te gisleen, Muusaa ak Eliya feeñu ci seen kanam, di wax ak moom.

Noonu Piyeer tontu ne Yeesu, ne ko: «Sang bi, baax na nu nekk fii. Su la neexee, na nu tabax fii ñetti xayma: benn ngir yaw, benn ngir Muusaa, benn it ngir Eli.» Bi muy wax loolu, gis-leen, niir gu leer daldi leen muur; te gis-leen, baat bu jóge ci biir niir ga ne: «Kii mooy sama Doom, sama soppe, bi ma bannex ci moom; dégluleen ko.»

Bi nga taalibe yi déggee loolu, ñu daanu ci seen kanam, tiit lool. Waaye Yeesu ñëw, laal leen, ne leen: “Jógleen, te buleen ragal.”

Ba ñu yékkati seeni bët, gisatuñu kenn kudul Yeesu rekk. Bi ñuy wàcc ci tundu ba, Yeesu sant leen ne: “Bu leen wax kenn peeñ mi, ba Koom Doomu nit ki dekkiwaat ci ndeew yi.” Macë 17:1–9.